

THE PENDULUM OF HISTORY (I-II): PARADIGM SHIFTS IN LITERATURE AND SCIENCE – THE RISE OF FANTASY –

Prof. dr. habil. Mihai A. Stroe

- 2026 October–2027 January & 2027 February–2027 May -

Cursul opțional de față (structurat în două părți, semestrul I & II) urmărește două direcții de cercetare majore: 1) **Studiul marilor paradigme** și al **marilor schimbări de paradigmă** (revoluții) ce dau structură culturii și civilizației umane, în contextul considerării operei literare și științifice ale unor personalități creatoare din literatură (autorii din tematică și bibliografie) și știință/tehnologie (vezi *infra*); b) o introducere în „laboratorul” marilor creatori de literatură și de știință, cu observația că granița trasată între literatură și știință este adesea artificială. 2) Studiul influenței științei și tehnologiei la autorii din tematică și bibliografie, cu accent pe dimensiunea creativă, în contextul de fundal al unei paralele cu producții cinematografice de profil, și cu accent pe una dintre temele cele mai autentice din genul SF/fantasy: *călătoria în timp*, dar și alte teme din genul SF și fantasy.

Structura cursului urmărește succesiv două niveluri cognitive: 1. *Perspectiva de ansamblu a fenomenului paradigmatic în literatură și știință*; cursul își propune o explorare sintetică a proceselor prin care orice creator își construiește sistemul de gândire pornind de la fundamente cunoscute sau necunoscute; în acest context, avem în vedere atât fundalul cultural al epocilor „paradigmatice” (în care au loc răsturnări ale sistemelor acceptate de gândire), cât și aspectele esențiale ce stau, în context holistic, la baza a ceea ce se numește „noua paradigmă” versus „vechea paradigmă” (potrivit m.a. teoriilor lui **Kuhn, Koestler, Bronowski, Wilber, Harrison, Tesla, Hoyle, Larson, Prigogine, Cramer și Ghyka**); 2. *perspectiva de detaliu a fenomenului*; în acest sens, avem în vedere discuții privind operele cele mai importante, considerate fiecare în parte, pentru a discerne complexitatea generării individuale a schimbărilor de paradigmă.

Avem în vedere paralele constante între autori, teoria fiind frecvent sprijinită de texte primare exemplificative. Prezentările vor fi sintetice, astfel ca studenții să-și poată cristaliza o imagine de ansamblu a fenomenului literar, științific, etimologic și general-cultural în dinamica sa transformațională. Sînt descrise de asemenea categorii analitice care să ajute pe studenți în studierea fenomenului literar și în înțelegerea mecanismelor creative din literatură și știință.

Prin partea sa interactivă, cursul vizează pătrunderea exploratorie în laboratorul creativității literare în context științific-tehnologic, în această parte analiza directă a textelor moderne fiind scopul major (texte de autori din tematică și bibliografie). Sînt în special încurajate sinteze conceptuale noi, metodologii noi de abordare a literaturii și științei-tehnologiei, proiecte interdisciplinare novatoare în domeniul literatură și știință/tehnologie, în orizontul ficțional și științific al imaginației creatoare și al rațiunii ordonatoare analitice și sintetice.

Tematica:

I. Theory (Curs):

1. The Origins of Science and the War of Paradigms: Ancient Science (Myth) vs Modern Science – from Flat Earth & Hollow Earth to Earth-as-Globe – the geocentrism vs heliocentrism debate; from Myth/Legend up to Natural philosophy (*Naturphilosophie*) and **Tesla's** Electrical Age; **Larson's** Reciprocal System discarding **Einstein's** relativity; chaos theory; complexity; fractals
2. **Literature** versus **science**: a modern debate starting from **Mathew Arnold** (the Harvard lectures) and **T. H. Huxley** and up to the “**Leavis-Snow** Controversy”
3. **Aldous Huxley** on the scientist versus the poet/novelist/artist
4. **Edward Harrison** and paradigm shifting: the masks (worldviews) of the universe

5. Time travel narratives and alternate worlds

II. Conclusions:

1. **Paradigm shifting/recovering/preserving processes:** the case for a Science of the Pendulum of History: discreet mechanisms of change/recovery/preservation in worldviews (masks) from Antiquity (geocentrism: Flat Earth, Hollow Earth), through the Renaissance (geocentrism-heliocentrism), the Enlightenment, the Romantic, and up to the Modern and Post(post)modern/Electric-Computer Age (**Schrödinger, Heisenberg, Koestler, Ghyka, Cramer**)
2. Understanding literary phenomena through the lens of science & technology: literature-and-science vs literature-and-technology, and the question of discovery as unearthing-of-hidden-analogies (**Bronowski; de Broglie**) – the mental experiment (**Tesla**)
3. Instead of a conclusion: literature in the “**Electrical Age**” of **Tesla** – the **Rise of the Digital Age**: new scientific and new literary paradigms growing out of the “**Quantum Age**” of **Faraday, Maxwell, Planck, Heisenberg and Schrödinger**. **Prigogine’s** and **Mandelbrot’s** latest contributions. From myth to electricity, quarks, the time arrow, deep time, and fractals.

III. LISTĂ DE AUTORI PENTRU AMBELE SEMESTRE / LIST OF AUTHORS FOR BOTH SEMESTERS (SELECTION*)

* A detailed list of authors + works will be presented in the first classes in each semester.

NOTARE ȘI CONDIȚII DE EXAMEN (VALABIL PENTRU AMBELE SEMESTRE)

- intrare în examen: Mini-quiz* (ficțiune) de 500 de cuvinte (sau mai mult, la alegere), prezentat oral în regim seminar (bonus) (minimum nota 5)
- examen: 100 % din notă: eseu academic (critică) de 2000 de cuvinte (dintre care minimum 75% cuvinte proprii, nu citate): 3 opere / 3 autori din Lista de Autori și Opere, la alegerea studentului, din Bibliografia de curs
- Semestrul I: 1 eseu, 3 opere, 3 autori: minim 2 autori americani + Mini-quiz (2-3 pagini)
- Semestrul II: 1 eseu, 3 opere, 3 autori (nu neapărat americani) + Mini-quiz (2-3 pagini)
- *** Pentru studenții prezenți pe ambele semestre: nu pot repeta operele din semestrul I
- *** Pentru studenții prezenți pe ambele semestre: Mini-quiz-ul se susține o singură dată

Teme pentru eseu:

- 1) „Literatură și știință/tehnologie”; 2) „Invenție și Descoperire”; 3) „Schimbare de paradigmă”; 4) „Recuperare de paradigmă”; 5) „Conservare de paradigmă”; 6) „Haos vs. Complexitate”; 7) „Viziune asupra lumii ca mască” (cf. Harrison); 8) „Războiul paradigmelor”; 9) „Călătoria în timp”; 10) „Timp și spațiu ca reprezentări / percepții”

***Mini-quiz** – bonusul este luat în calcul o singură dată (nota 8 la examen; eseu scris)

*** Valabil pentru eseu: e necesară o **ANALIZĂ COMPARATIVĂ**, sprijinită de citate exemplificative, documentare: textele explorate împreună comparativ, nu separat (NU se prezintă întâi un autor/operă, apoi alta).

*** Fiecare eseu va avea o **combinație unică de trei opere**

*** Va fi folosită ca grilă interpretativă aparatul critic prezentat la curs (minimum sursa critică obligatorie + alte 2 surse critice la alegere din Bibliografia Minimală de Examen).

*** **Eseul** = predat pe email (către mihaiastroe@yahoo.com), cu **fonturi 14 TNR (inclusiv citatele vor fi culese cu fonturi drepte, nu italice, TNR 14 și INDENTATE ca mai jos)**, peste tot spațiere la un singur rând, Justified.

MODEL DE CITARE PENTRU ESEU:

In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity. In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity:

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

In the primordial Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). This is one reason why the Particle has not been completely exhausted by diffusion in Space:

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity. In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity:

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

Bibliography

- Poe EA (1848) *Eureka: a prose poem*. New York, NY: Geo. P. Putnam.
Sova DB (2007) *Critical companion to Edgar Allan Poe: a literary reference to his life and work*. New York, NY: Facts on File.
Tapscott SJ (1978) Leaves of myself: Whitman’s Egypt in *Song of myself*. *American Literature* 50(1): 49–73.